

تعیین سریع کایمریسم با استفاده از مارکرهای جنسی آمیلوژنین در گیرندگان پیوند مغز استخوان از دهندگان غیر هم جنس

بهرام چهاردولی، M.Sc. حمیداله غفاری، Ph.D.^۱، کامران علی مقدم، M.D.، اردشیر قوام زاده، M.D.
دانشگاه علوم پزشکی تهران، بیمارستان شریعی، مرکز تحقیقات هاتولوژی-آنکولوژی و پیوند مغز استخوان

✉ آدرس مکاتبه: تهران، صندوق پستی: ۱۴۱۱۴، دانشگاه علوم پزشکی تهران، بیمارستان شریعی، مرکز تحقیقات هاتولوژی-آنکولوژی و پیوند مغز استخوان
پست الکترونیکی: Email: shghaffari2000@yahoo.com

چکیده

دریافت مقاله: ۸۵/۹/۱۹، پذیرش مقاله: ۸۶/۳/۱۵

هدف: ارزیابی کاربرد ژن آمیلوژنین به منظور سنجش کایمریسم در نمونه‌های خون محیطی و یا مغز استخوان بیمارانی که از دهنده‌های غیرهم‌جنس پیوند دریافت کرده‌اند

مواد و روش‌ها: در این مطالعه روش کار PCR مورد استفاده قرار گرفت. با استفاده از پرایمرهای آمیلوژنین، PCR بر روی DNA استخراج شده از سلول‌های سفید خون محیطی و یا مغز استخوان و در بعضی موارد بر روی زیر گروه‌های سلولی مانند سلول‌های T و گرانولوسیت‌های جدا شده از بیماران دریافت کننده پیوند انجام شد. تعداد ۱۸ بیمار مبتلا به انواع مختلف لوکمی و ۱۲ بیمار با اختلالات هماتولوژیکی غیربدخیم که تحت پیوند سلول‌های پایه قرار گرفته بودند، توسط مارکرهای آمیلوژنین ارزیابی شدند.

یافته‌ها: تکثیر PCR این ژن شامل یک باند ۱۰۶ جفت باز بر روی کروموزوم‌های X در زنان و دو باند ۱۰۶ و ۱۱۲ جفت باز به ترتیب بر روی کروموزوم‌های X و Y در مردان است. نسبت قطعات X/Y آنالیز شده در افراد گیرنده مغز استخوان توسط برنامه نرم افزاری دانسیتومتری به عنوان درصد کایمریسم گزارش شد. قدرت تشخیص آزمایش بین ۱ تا ۲ درصد تشخیص داده شد.

نتیجه‌گیری: مزایای این روش استفاده از یک جفت پرایمر جهت تکثیر هر دو کروموزوم X و Y است. سنجش بر اساس PCR با استفاده از ژن آمیلوژنین حساس است و به نمونه دهنده و گیرنده قبل از پیوند نیاز نیست. این آزمایش می‌تواند به طور روتین به صورت تنها و یا در کنار مارکرهای STR برای آنالیز نمونه‌های مغز استخوان و خون محیطی پیوندهای آلوژن نامتجانس برای تعیین اولیه برقراری یا رد پیوند و مشاهده کینتیک‌های پیوند استفاده شود.

کلیدواژگان: مارکر آمیلوژنین، کایمریسم، پیوند مغز استخوان

فصلنامه پزشکی پانگه، سال نهم شماره ۸، بهار ۱۳۸۶، صفحات ۱-۶

مقدمه

در حال حاضر پیوند سلول‌های پایه مغز استخوان یا خون محیطی آلودنیک تنها راه درمانی برای بسیاری از بیماری‌های بدخیم و غیر بدخیم هماتولوژیکی است (۱). کنترل وضعیت سلول‌های دهنده، وضعیت کایمریسم، بعد از پیوند سلول‌های پایه برای تشخیص اولیه نارسایی پیوند یا عود بیماری دارای اهمیت است (۲). مارکرهای ژنتیکی که اجازه تمایز بین سلول‌های دهنده و گیرنده را بر اساس اختلافات آللیک ما بین دو جمعیت سلولی می‌دهند ابزار مهمی برای تعیین کایمریسم هماتوپویتیک بعد از پیوند سلول‌های پایه و یا تزریق سلول‌های دهنده هستند (۱). چندین تکنیک برای تعیین وضعیت کایمریسم بعد از پیوند مغز استخوان در دسترس است. مارکرهای (Short Tandem Repeats: STR) و (Variable Number of Tandem Repeats: VNTR) برای نشان دادن وضعیت کایمریسم بعد از پیوند استفاده می‌شوند (۳، ۴).

استفاده از این مارکرها همیشه قابل استفاده نیست به علت اینکه در استفاده از این مارکرها الگوهای دهنده و گیرنده پیوند قبل از پیوند مغز استخوان مورد نیاز است. یک روش برای حل این مشکل تعیین جنسیت هر دو سلول مذکر و مونث در مخلوط سلولی بیماران بعد پیوندهای مغز استخوان از دهنده غیرهم‌جنس است. در مواقع پیوندهای غیرهم‌جنس اطلاعات نسبی سلول‌های دهنده و گیرنده می‌تواند به صورت موثر و سریع با استفاده از تکنیک‌هایی از قبیل FISH یا پروب‌های اختصاصی برای کروموزوم‌های X و Y (۵، ۶) و یا با استفاده از روش PCR با پرایمرهای اختصاصی برای یک ژن که روی کروموزوم‌های X و Y وجود دارند به دست آید (۷). در روش‌های جدیدتر از روش‌های کمی با استفاده از پرایمرهای فلورسنتی (۸) و یا روش‌های بر اساس Real Time PCR استفاده می‌شود (۹).

در انسان‌ها ژن آمیلوژنین بر روی هر دو کروموزوم X و Y وجود دارد. از این رو سایزهای مختلفی بر روی این کروموزوم‌ها برای این ژن وجود دارد که در پزشکی قانونی و تشخیص جنسی قبل از تولد استفاده شده است. هدف از مطالعه حاضر ارزیابی به کارگیری ژن آمیلوژنین برای تخمین کایمریسم در نمونه‌های خون محیطی و مغز استخوان بیمارانی که پیوند را از دهندگان غیرهم‌جنس دریافت کرده‌اند است.

در حال حاضر پیوند سلول‌های پایه مغز استخوان یا خون محیطی آلودنیک تنها راه درمانی برای بسیاری از بیماری‌های بدخیم و غیر بدخیم هماتولوژیکی است (۱). کنترل وضعیت سلول‌های دهنده، وضعیت کایمریسم، بعد از پیوند سلول‌های پایه برای تشخیص اولیه نارسایی پیوند یا عود بیماری دارای اهمیت است (۲). مارکرهای ژنتیکی که اجازه تمایز بین سلول‌های دهنده و گیرنده را بر اساس اختلافات آللیک ما بین دو جمعیت سلولی می‌دهند ابزار مهمی برای تعیین کایمریسم هماتوپویتیک بعد از پیوند سلول‌های پایه و یا تزریق سلول‌های دهنده هستند (۱). چندین تکنیک برای تعیین وضعیت کایمریسم بعد از پیوند مغز استخوان در دسترس است. مارکرهای (Short Tandem Repeats: STR) و (Variable Number of Tandem Repeats: VNTR) برای نشان دادن وضعیت کایمریسم بعد از پیوند استفاده می‌شوند (۳، ۴).

استفاده از این مارکرها همیشه قابل استفاده نیست به علت اینکه در استفاده از این مارکرها الگوهای دهنده و گیرنده پیوند قبل از پیوند مغز استخوان مورد نیاز است. یک روش برای حل این مشکل تعیین

مواد و روش‌ها بیماران

در مطالعه اولیه تعداد ۳۰ بیمار که تحت پیوند آلوژنیک غیرهم‌جنس در مرکز خون آنکولوژی بیمارستان شریعتی قرار گرفته بودند مورد بررسی قرار گرفتند. برای این کار نمونه خون محیطی این بیماران قبل و بعد از پیوند و نیز دهندگان آنها جمع‌آوری شد.

DNA

DNA استخراج شده از لکوسیت‌های خون محیطی یا زیر گروه‌های این سلول‌ها از دهنده و گیرنده قبل و بعد از پیوند آنالیز شدند. لکوسیت‌های خون محیطی تا ۶ ماه بعد از پیوند جمع‌آوری شدند.

بعد از تزریق لئوسیت‌های دهنده (DLI) نیز لکوسیت‌های خون محیطی هر ماه برای تعیین وضعیت کایمریسم جمع‌آوری شدند. سلول‌های تک هسته‌ای و چند هسته‌ای توسط گرادیانت غلظتی محلول فایکول جدا سازی می‌شدند و DNA با روش نمک اشباع و پروتئیناز K استخراج شد (۱۰) و در نهایت غلظت DNA توسط نور UV اسپکترومتر در طول موج ۲۶۰ اندازه‌گیری شد.

Multiplex PCR

یکی از روش‌های تغییر یافته PCR معمولی، روش مالتیپلکس PCR است. در این روش از چندین جفت پرایمر اختصاصی استفاده می‌شود. باید دقت شود شرایط دمایی پرایمرها یکسان، و طول قطعات به دست آمده به راحتی از یکدیگر قابل تفکیک باشد. ارزیابی کردن چند لکوس به طور هم‌زمان برای بالا بردن سرعت کار جهت پیدا کردن هتروزیگوسیتی علت کاربرد این تکنیک است.

در این قسمت از مارکرهای STR شامل ۹ مارکر STR (TH01, D13S317, TPOX, CSF1PO, VWA, D7S820, CSF1PO و D4S366, D16S539) در کنار مارکر آمیلوژنین به صورت ۲ تا ۴ لکوس (بیشتر تریپلکس) در داخل یک تیوب و به صورت مالتیپلکس انجام می‌شد (۱۱).

سنجش آمیلوژنین

تکثیر ژن آمیلوژنین تعیین هم‌زمان سلول‌های مذکر و مؤنث را توسط یک واکنش PCR مسدود می‌سازد. محصول PCR سلول‌های مؤنث یک باند ۱۰۶ جفت بازی بر روی کروموزوم X و سلول‌های مذکر دو باند ۱۰۶ و ۱۱۲ جفت بازی به ترتیب بر روی کروموزوم X و Y است. برای هر نمونه DNA روش PCR با استفاده از پرایمر مستقیم A و پرایمر معکوس B شامل:

A, 5'-CCCTGGGCTCTGTAAAGAATAGTG-3'

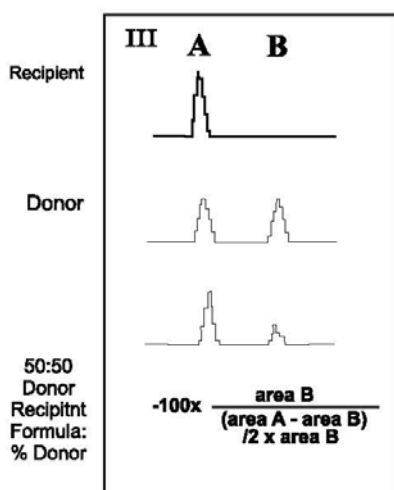
B, 5'-ATGAGAGCTTAAACTGGGAAGCTG-3'

انجام شد (۱۱).

حجم نهایی واکنش ۳۰ میکرولیتر، حاوی 1X بافر Taq polymerase، ۴ میلی‌مولار MgCl₂، ۲۰۰ میکرومولار dNTP و ۳۰۰ نانومول از هر پرایمر و در نهایت به هر واکنش ۱ واحد آنزیم Taq polymerase و ۵۰ نانوگرم DNA ژنومی اضافه شد. تمام مواد مورد نیاز از شرکت سینژن خریداری شد. PCR در ۳۰ سیکل انجام شد. هر سیکل شامل ۴۵ ثانیه در ۹۵ درجه سانتی‌گراد، ۴۵ ثانیه در ۶۰ درجه سانتی‌گراد و ۴۵ ثانیه در ۷۲ درجه سانتی‌گراد با یک دناتوراسیون آغازی به مدت ۵ دقیقه تنظیم شده بود. جهت الکتروفورز و قابل رویت کردن محصولات PCR از ژل آگارز ۲ درصد و رنگ آمیزی با اتیدیم برماید استفاده شد که برای این کار ۸ میکرولیتر محصول PCR به همراه ۲ میکرولیتر بافر (loading buffer) استفاده شد. ژل در ولتاژ ۱۰۰ برای یک ساعت الکتروفورزی شد و سپس تکثیر DNA توسط حضور بانندی از سایز مناسب در هر واکنش PCR به جز کنترل منفی تایید می‌شد. در نهایت برای تفسیر باندها از ژل پلی‌اکریل آماید ۶ درصد استفاده و باندهای DNA با روش رنگ آمیزی نقره قابل رویت می‌شدند.

محاسبه کایمریسم مخلوط

از باندهای ایجاد شده در ژل پلی‌اکریل آماید عکس برداری و با برنامه Quantity One و Multi-Analyst (Bio-Rad) آنالیز انجام شد. محاسبه درجه کایمریسم مخلوط بر این اساس است که محتوای حضور DNA در نمونه می‌تواند منعکس کننده سلول‌های مرتبط با دهنده و گیرنده باشد. نسبت سلول‌های دهنده و گیرنده با محاسبه نسبت حجم زیر نمودار در ارتباط با سیگنال‌های دهنده و گیرنده برای مارکر آمیلوژنین تعیین شدند (شکل ۱).

شکل ۱: تصویری شماتیک از محاسبات انجام شده جهت ارزیابی کمی کایمریسم مخلوط. محاسبه کایمریسم مخلوط در مجموعه پیک‌های هتروزیگوت/هموزیگوت با یک آلل مشترک

کامل هماتولوژیکی بودند که با آنالیز مارکر آمیلوژین کایریم کامل هماتولوژیکی را نشان دادند و دو بیمار کایریم مخلوط را نشان دادند و در نهایت پیوند را رد کردند.

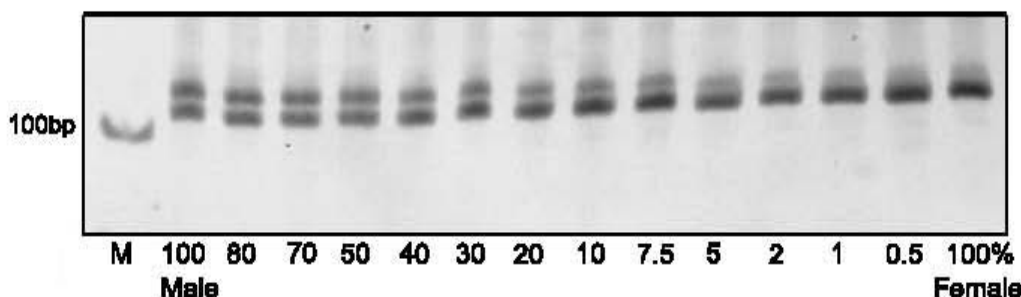
طی مطالعه حاضر تلاش برای استفاده از ترکیب مارکرهای STR مختلف با مارکرهای آمیلوژین صورت گرفت. حاصل این کار موفقیت در راه اندازی یک سنجش ماتیلکس PCR شامل هر دو مارکرهای STR و آمیلوژین بود که می تواند برای تعیین کایریم در بیماران پیوند شده استفاده شود. نتایج این تحقیق نشان داد که در سنجش های ماتیلکس، مارکر STR می تواند در ترکیب با مارکر آمیلوژین برای تعیین کایریم به کار رود. در شکل ۳ نمونه ای از برقراری پیوند در بیماری با کایریم کامل هماتولوژیکی دیده می شود. در این تصویر از دو مارکر آمیلوژین و STR (مارکر D4S2366) استفاده شده است. همان طور که ملاحظه می شود دهنده (موث) تک باند (باند X) برای مارکر آمیلوژین و هتروزیگوت برای مارکر STR است و بیمار (مذکر) دارای دو باند (X, Y) برای مارکر آمیلوژین و هم چنین هتروزیگوت برای مارکر D4S2366 است که در یک آلل مشترک و در آلل دیگر متفاوتند.

در این حالت الگوی باندها در فاصله ۶۰ روز بعد از پیوند بر روی نخون کامل و سلول های T برقراری کامل پیوند را نشان می دهد (کایریم کامل). در شکل ۴ نمونه ای از رد پیوند در بیمار مبتلا به ALL نشان داده شده است. همان طور که ملاحظه می شود دهنده (مذکر) دارای دو باند (X, Y) و گیرنده تک باند (X) برای مارکر آمیلوژین به صورت ماتیلکس یا دو مارکر STR (D4S2366 و D19S539) آورده شده است.

یافته ها

تکنیک PCR با استفاده از یک جفت پرایمر ژن آمیلوژین بر روی نمونه های DNA سلول های سفید خون و یا نمونه های اسپیراسیون مغز استخوان، و در بعضی موارد روی زیرگروه سلول های T و گرانولوسیت های جدا شده از نخون بیماران گیرنده پیوند انجام می شد. از آنجایی که ژن آمیلوژین بر روی کروموزوم های X و Y قرار دارد انتظار می رود نمونه های بدست آمده از فرد موث یک باند منفرد و نمونه های بدست آمده از افراد مذکر دو باند را به طور مساوی نشان دهند. شکل های ۲ الی ۵ مقایسه محصول PCR بدست آمده با پرایمرهای آمیلوژین را نشان می دهند. سلول های موث توسط یک باند در ناحیه ۱۰۶ جفت بازی برای کروموزوم X و سلول های مذکر توسط دو باند ۱۰۶ جفت بازی و ۱۱۲ جفت بازی به ترتیب برای کروموزوم های X و Y مشخص می شوند. برای بدست آوردن قدرت تشخیص روش، سلول های سفید خون فرد مذکر را با سلول های سفید خون فرد موث به نسبت ۰/۵ تا ۸۰ درصد با خلط ۵۰ نانوگرم DNA در هر واکنش PCR تکثیر داده شد. سپس با الکتروفورز ۲-۱ میکرولیتر از محصول PCR بر روی ژل پلی آکریل آماید باندهای به دست آمده آنالیز شدند. قدرت تشخیص تکنیک به عنوان کمترین خلط DNA که باند قابل رویت بر روی ژل رنگ آمیزی شده با نیترات نقره می داد تعیین شد (شکل ۲). آنالیز محصولات تکثیر شده قدرت تشخیص روش را بین ۱ تا ۲ درصد برای این مارکر نشان داد.

در این پژوهش ۱۸ بیمار که از انواع اختلالات لوکمی و ۱۲ بیمار دارای اختلالات هماتولوژیکی غیر بدخیم که تحت عمل پیوند مغز استخوان قرار گرفته بودند تحت کنترل دقیق مولکولی طی ۱ تا ۱۲ ماه بعد از پیوند قرار گرفتند. ۲۸ بیمار در ریسپون

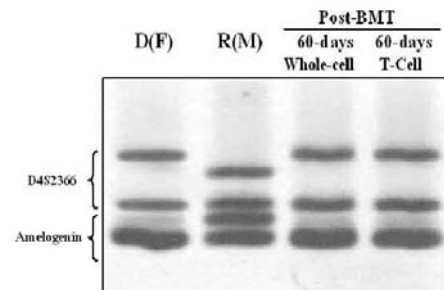
شکل ۲: نسبت کمی DNA فرد موث و مذکر. قدرت تشخیص مارکر آمیلوژین توسط مخلوط ساختاری سلول های دهنده (فرد موث) و گیرنده پیوند (فرد مذکر) با یک پوشش جمعیتی از ۰/۵ درصد جمعیت کوچک تا ۸۰ درصد جمعیت بزرگ انجام شده است. قدرت تشخیص تکنیک به عنوان کمترین خلط از DNA که باند قابل رویت بر روی ژل رنگ آمیزی شده با نیترات نقره می داد تعیین شده است. همان طور که ملاحظه می شود قدرت تشخیص ۱ تا ۲ درصد برای این مارکر بدست آمده است.

از سلول‌های خودی ظاهر شده و در روز +۹۰ الگوی سلول‌های خود گیرنده پیوند در حال برگشت است.

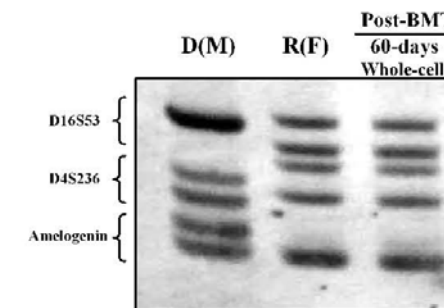
بحث

پیوند آلوژنیک با سلول‌های پایه خون‌ساز از دهنده‌های HLA می‌تواند به برادری یا خواهری در مرکز ما با موفقیت برای درمان بیماران مبتلا به بدخیمی‌های خونی استفاده می‌شود. کنترل سلول‌های دهنده خون‌ساز و ارزیابی کایمریسم بعد از پیوند آلوژنیک یک نیاز اساسی است و توسعه یک روش صحیح و حساس و سریع برای تایید وضعیت پیوند سلول‌های لنفویید و میلوئید از بیماران پیوند شده در دستور کار این مرکز قرار دارد. از کارهای مهم ما می‌باشد. در بعضی موارد تعیین کایمریسم مخلوط می‌تواند حتی عود بیماری زمینه را پیشگویی کند. آنالیز لکوس‌های STR با استفاده از روش PCR یک روش انتخابی برای این منظور است. برای انجام این نوع آنالیز باید الگوی ژنوتیپ دهنده و گیرنده به دست آمده باشد تا بتوان با مقایسه تفاوت‌های آللی دهنده و گیرنده پی به وضعیت و موفقیت پیوند برد. در بعضی موارد یا نمونه بیمار بر پیوند در دسترس نیست و یا ژنوتیپ STR قبل از پیوند بیمار مشخص نیست. یک روش برای این مشکل تشخیص جنسیت سلول‌های مذکر و مونث در مخلوط سلولی بیماران بعد از پیوندهای غیرهم‌جنس است. در انسان ژن آمیلوژن بر روی کروموزوم‌های X و Y وجود دارد و معمولاً برای موارد تعیین جنسیت در پزشکی قانونی و تشخیص‌های قبل از تولد به کار می‌رود (۱۲). هنگامی که نمونه از بیماران مونث با مارکر آمیلوژن آنالیز می‌شود بر روی نمودار اسکن شده از محصول PCR یک پیک (peak) به دست می‌آید در حالی که بیماران مذکر دو پیک را با نسبت یک به یک نشان می‌دهند (۷).

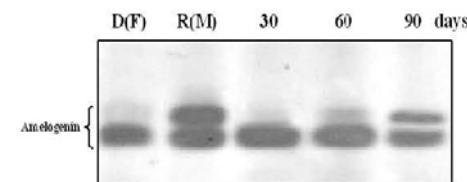
بنابراین میزان نسبی این پیک‌ها برای محاسبه میزان مخلوط سلول‌های دهنده و گیرنده در نمونه‌های خون محیطی بیماران استفاده می‌شود. از این رو کاربرد این سنجش می‌تواند نه تنها برای تعیین جنسیت به کار رود بلکه برای آنالیز کمی کایمریسم مخلوط و همچنین برای مشاهده کنترک‌های پیوند استفاده شود. لازم به ذکر است در هنگام پیوند مغز استخوان از دهندگان غیرهم‌جنس جنسیت سلول‌های خونی تغییر و فرد XX به XY و بالعکس تغییر خواهد کرد. در مطالعه حاضر تلاش‌ها در جهت کاربرد و قدرت تشخیص مازکر آمیلوژن در موقعیت بالینی و در راستای ارزیابی کمی کایمریسم مخلوط بعد از پیوند سلول‌های پایه خون‌ساز صورت گرفته است. برای به وجود آوردن شرایط بالینی مختلف و دقت و حساسیت آزمایش PCR آمیلوژن در ارزیابی کمی کایمریسم مخلوط، در بیماران پیوند شده غیرهم‌جنس، از مخلوط سلولی اشخاص مذکر و مونث، با پوشش طیف سلولی بین ۰/۵ تا ۸۰ درصد تهیه شد. در این آزمایش یک ارتباط خطی بین نسبت سلول‌های مخلوط شده و میزان

شکل ۳: تشخیص نمونه‌ای از برقراری پیوند در یک بیمار CML با استفاده از مارکرهای آمیلوژن و STR با روش مالتیپلکس PCR بر روی سلول‌های خون کامل و زیرگروه T-cell

شکل ۴: تشخیص نمونه‌ای از الگوی رد پیوند در یک بیمار ALL با استفاده از مارکرهای آمیلوژن و STR با روش مالتیپلکس PCR بر روی سلول‌های خون کامل

شکل ۵: نمونه‌ای از عود بیماری در یک بیمار مبتلا به ALL همان طور که مشاهده می‌شود بیماری مذکر که پیوند مغز استخوان از خواهرش دریافت کرده است، در روز +۳۰ بعد از پیوند الگوی کامل دهنده پیوند را نشان می‌دهد و در روز +۶۰ درصد بسیار کمی از سلول‌های خودی ظاهر شده و در روز +۹۰ الگوی سلول‌های خود گیرنده پیوند در حال برگشت است.

در این حالت الگوی باندها در فاصله ۶۰ روز بعد از پیوند بر روی خون کامل، الگوی خود بیمار را که نشان از رد پیوند یا عود بیماری است نشان می‌دهد. در شکل ۵ نیز نمونه‌ای از عود بیماری در یک بیمار مبتلا به ALL آمده است: بیماری مذکر که پیوند مغز استخوان از خواهرش دریافت کرده است، در روز +۳۰ بعد از پیوند الگوی کامل دهنده پیوند را نشان می‌دهد و در روز +۶۰ درصد بسیار کمی

کنون بیش از ۲۲۰۰ نمونه از ۶۵۰ بیمار پیوند شده با سیستم مالتیکس شرح داده شده آنالیز شده‌اند. ۵۱ درصد بیماران از دهنده‌های غیرهم‌جنس پیوند دریافت کرده‌اند.

نتیجه‌گیری

در این ارزیابی نتایج بدست آمده در بیشتر موارد فاقد نتایج مثبت کاذب یا منفی کاذب بوده است. به طوری که نتایج بالینی تایید کننده این وضعیت است. در ۵ درصد از موارد، هیچ نمونه قبل پیوندی از بیمار و یا دهنده وجود نداشت. لذا به کار بردن مارکر آمیلوژن در این سنسجس‌ها برای تصمیم‌گیری‌های درمانی پزشک‌های معالج دارای اهمیت بوده است. تلاش ما بهره‌مندی از یک روش PCR برای ارزیابی کایمریسم با استفاده از لکوس‌های آمیلوژن برای تعیین سریع کایمریسم روی بیماران است که پیوند را از دهنده غیرهم‌جنس دریافت کرده‌اند، بوده است.

نتایج نشان داد استفاده از مارکر آمیلوژن اجازه یک بررسی کمی سریع، قابل تکرار و صحیح از کایمریسم مخلوط را می‌دهد. مقایسه سنسجس بدست آمده از آنالیز PCR مارکر آمیلوژن در بیماران پیوند شده از دهنده‌های غیرهم‌جنس یک ارتباط عالی با نتایج STR-PCR را نشان داد. در نهایت کاربرد مارکر آمیلوژن به تنهایی یا در ترکیب با سیستم STR می‌تواند جهت آنالیزهای کمی نسبی کایمریسم مخلوط و مشاهده کنتیک پیوند در بیماران است که پیوند غیرهم‌جنس را دریافت کرده‌اند استفاده شود.

محاسبه شده دهنده و گیرنده بر طبق سطح پیک باندهای مرتبط به دست آمد. نمایش یک جمعیت کوچک سلولی ۱ تا ۲ درصد نیز با تکرارپذیری در چندین آزمایش غیروابسته به دست آمد. هر مخلوط سلولی مذکور/مونث می‌تواند آنالیز شود. این آزمایش به ویژه در بررسی کنتیک بیماران (مذکر یا مونث) در حین مراحل برقراری یا رد پیوند و نیز در عود بیماری بیشتر می‌تواند اطلاع‌دهنده و مفید باشد (شکل ۵).

در دسترس بودن و ساده بودن سنسجس و صحت ارزش نیمه کمی به دست آمده با مارکر آمیلوژن از مزایای است که در مقایسه با آنالیز مارکرهای STR به دست آمد. در تحقیقات دیگری که ما انجام داده‌ایم، سیستم تکثیر مالتیکس PCR برای لکوس‌های STR ارزیابی شدند. ۹ مارکر STR شامل VWA، CSF1PO، CSF1PO، D7S820، D4S366، D13S539، TPOX برای سه سیستم تری‌پلکس جهت سرعت، صحت و آنالیز قابل اعتماد ترکیب شده است. به هر یک از سیستم‌های تری‌پلکس، یک جفت پرایمر آمیلوژن اضافه شد. روش مالتیکس PCR با استفاده از مارکرهای STR و آمیلوژن روی بیماران با دهنده‌های غیرهم‌جنس انجام شد. یک ارتباط قوی، در مقایسه PCR لکوس آمیلوژن با نتایج لکوس‌های STR به دست آمد. در حقیقت، استفاده از مالتیکس PCR با مارکر STR و آمیلوژن توانایی سنسجس را بالا می‌برد.

امروزه، این آزمایش به طور روتین، به تنهایی یا در ترکیب با سیستم‌های مالتیکس PCR، در مرکز هماتولوژی-آنکولوژی و پیوند مغز استخوان بیمارستان شریعتی برای کنترل پیوند و تعیین کایمریسم در بیماران پیوند شده استفاده می‌شود. از دی ماه ۱۳۸۱ تا

T, Neubauer A, Ehninger G. Sequential monitoring of chimerism and detection of minimal residual disease after allogeneic blood stem cell transplantation using multiplex PCR amplification of short tandem repeat-markers. *Leukemia* 2001; 15; 293-302

5. Wessman M, Ruutu T, Volin L, Knuutila S. In situ hybridization using a Y-specific probe-a sensitive

method for distinguishing residual male recipient cells from female donor cells in bone marrow transplantation. *Bone Marrow Transplant* 1989; 4; 283-286

6. Dumam DM, Anders KR, Fisher L. Analysis of origin of marrow cells in bone marrow transplant recipients using a Y-chromosome-specific in situ hybridization assay. *Blood* 1989; 74; 2220-2226

7. Pugatsch T, Oppenheim A, Slavina S. Improved single-step PCR assay for identification post allogeneic sex-mismatched BMT. *Bone Marrow Transplantation*, 1996;

References

1. Thomas ED. Bone marrow transplantation: A review. *Semin Hematol* 1999; 36: 95-103
2. Thiede C, Fiorek M, Bornha M, Ritter M, Mohr B, Brendel C, Ehninger G, Neubauer A. Rapid quantification of mixed chimerism using multiplex amplification of short tandem markers and fluorescence detection. *Bone Marrow Transplantation*, 1999; 23, 1055-106
3. Antin JH, Childs R, Filipovich AH, Giralt S, Mackinnon S, Spitzer T, Weisdorf D. Establishment of complete and mixed donor chimerism after allogeneic lymphohematopoietic transplantation: recommendation from a workshop at the 2001 tandem meetings of the international bone marrow transplant registry and the American society of blood and marrow transplantation. *Biol Blood Marrow Transplant* 2001; 7: 473-485
4. Thiede C, Bornhauser M, Oelschlagel U, Brendel C, Leo R, Daxberger H, Mohr B, Fiorek M, Kroschinsky F, Geissler G, Naumann R, Ritter M, Prange-Krex G, Lion

17, 273-275

8. Vincenzo Cirigliano, Jon Sherlock, Gerard Conway, Claire Quilter, Charles Rodeck, Matteo Adinolfi. Rapid Detection of Chromosomes X and Y Aneuploidies by Quantitative Fluorescent PCR. *Prenat. Diagn.* 1999; 19: 1099-1103

9. Jimenez-Velasco A, Barrios M, Roman-Gomez J, Navarro G, Buno I, Castillejo JA, Rodriguez AL, Garcia-Gemar G. Reliable quantification of hematopoietic chimerism after allogeneic transplantation for acute leukemia using amplification by real-time PCR of null

alleles and insertion/ deletion polymorphisms *Leukemia* 2005; 19: 336-343

10. Miller SA, Dykes DD, Polesky HF. A simple saltingout procedure for extracting DNA from human nucleated cells. *Nucleic Acids Res* 1988; 16: 1215

11. Short Tandem Repeat DNA Internet DataBase. www.Cstl.nist.gov/div831/strbase

12. Nakahori Y, Takenaka O, Nakagoma Y. A human X-Y homologous region encodes amelogenin. *Genomics* 1991; 9(2): 264-269
